

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИТЯЧОГО WELLNESS-ТУРИЗМУ У МЕЖАХ БОЙКІВЩИНИ

Хомин М.С.

Сливка Р.Р.

roman.slyvka@pnu.edu.ua

*ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ, Україна*

Майбутнє кожної держави – це її підростаюче покоління. Залишаються актуальними проблеми стану здоров'я дітей. Відсутність якісно організованого відпочинку та оздоровлення є негативним чинником, що впливає на здоров'я людини у дорослому віці. Діти потребують якісного та доступного профілактично-оздоровчого відпочинку, який на сьогоднішній день переважно представлений таборами, санаторіями, профілакторіями, spa-центрами та wellness-курортами.

На думку теоретиків, «wellness» не слід асоціювати з лікувальним туризмом, оскільки він передбачає виключно первинну профілактику захворювань. У 1946 р. Всесвітня організація охорони здоров'я прийняла таке визначення, що «здоров'я - це стан повного фізичного, психологічного та соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороби та фізичних дефектів» [4]. З цього визначення і почалася історія сучасного wellness як філософії здорового способу життя, що дозволяє досягти емоційної і фізичної рівноваги в умовах сучасного урбанізованого життя. Складовими цієї системи є помірне і комфортне фізичне навантаження, здорове харчування, комплексний догляд за шкірою, хороший відпочинок, оптимізм і позитивне мислення.

Значний внесок у дослідження проблем розвитку і функціонування сфери «wellness» туризму зробили такі відомі зарубіжні вчені: Х. Данн [10], Дж. Тревіс [11], Д. Арделл [8] та Майкл Д. Олівер [9]. Санаторно-курортна діяльність своєю специфікою привернула увагу багатьох українських вчених: О.О. Любіцевої, В.І. Павлова, Л.М. Черчика, Г.В. Казачковської, П. Кляпа, Ф. Ф. Шандора та ін.

У цій статті розглядаємо придатність туристсько-рекреаційних ресурсів Бойківщини щодо розвитку дитячого wellness туризму. Бойківщина обрана не випадково, адже на відміну від Гуцульщини туристичний бренд цього етнографічного району Карпат ще не настільки впізнаваний. Оздоровчий туризм сприяє формуванню позитивного образу цього краю в нових генерацій українців. Це б відбувалося із одночасним позиціонуванням Бойківщини не тільки як регіону традицій, але і території з особливими умовами для провадження здорового способу життя та отримання насолоди від життєдіяльності, – всього того, що описує терміном «wellness». *Об'єктом дослідження* є дитячий wellness туризм в межах Бойківщини. *Предметом дослідження* є перспективи розвитку дитячого wellness туризму у межах бойківської частини Карпат.

Етнографічний регіон Бойківщина – це населена бойками територія, приурочена до гірських і передгірних ландшафтів Карпат. Спосіб життя

населення етнографічного району Бойківщина значною мірою обумовлюється умовами проживання в горах і передгір'ї, проте зазнає глибокої модернізації під впливом вестернізації та урбанізації.

Сьогодні сформувався цілісний географічний образ Бойківщини, як певна сукупність стереотипних уявлень про спосіб життя і культуру місцевого населення під впливом художньої літератури, засобів масової інформації, освіти. Однак, цей образ є відображенням історичного минулого і мало співвідноситься із сучасністю. Важливо створювати новий образ краю, що багатий своєю культурно-історичною спадщиною, але і має можливості для рекреаційної діяльності. Саме так як це зробив Ізраїль, який у набагато гірших природних умовах зумів організувати індустрію wellness туризму таким, чином, що вона формує туристичний бренд країни. На даний час в межах Бойківщини вже сформувалася мережа центрів санаторно-курортного та оздоровчого туризму, які мають належні умови для розміщення туристів, що приїжджають для лікування та оздоровлення. Проте ринок лікувально-оздоровчого туризму поки що перебуває у стадії формування.

Основними передумовами для розвитку «wellness» туризму є в основному наявність родовищ лікувальних мінеральних вод, грязей, озокериту, сприятливі кліматичні умови, екологічно чисте природне середовище. При цьому, що більші запаси лікувальних ресурсів, вища їхня лікувальна ефективність, то вищу цінність мають рекреаційні території. Бойківщина є регіоном країни, де представлено широкий вибір санаторно-курортного лікування та який конкурує зі світовими курортами.

Тут наявні великі масиви лісів, джерела цінних і різноманітних за своїм хімічним складом та лікувальними властивостями мінеральних вод, в ряді випадків унікальних. Лікувальні торфогрязі, прикарпатський озокерит і сприятливі умови для кліматолікування дають можливість розвивати мережу бальнеологічних та кліматичних курортів, пансіонатів, будинків і баз відпочинку, туристичних закладів [5, с. 64].

Так, зокрема, у гірських і передгірських районах Закарпатської області є значні запаси вуглекислих, гідрокарбонатних, сульфатних і хлоридно-натрієвих вод, на базі яких працює кілька курортів, одним із таких є курорт Сойми [3, с. 146-147]. Різноманітними мінеральними водами багата Львівська область. Цінні всесвітньо відомі гідрокарбонатно-сульфатні, кальцієво-магнієві, сульфатні, натрієво-кальцієві води є у передкарпатському районі, зокрема у Трускавці та Східниці. У Моршині, розвідані й широко використовуються сульфатно-хлорні, натрієво-магнієво-кальцієві води. Природний рекреаційний потенціал Бойківщини також забезпечується великими запасами торфових лікувальних грязей. Найбільше родовище знаходиться в Моршині, запаси якого складають 239 тис. м³.

Визнаним регіональним центром власне дитячого оздоровчого туризму є лікувально-оздоровчий комплекс «Дружба». Вперше він прийняв дітей 1985 року. Табір «Дружба» розміщений за 4 км від районного центру Долина Івано-Франківської області. Це табір вищої категорії, де дитина може пройти медичне обстеження і отримати комплекс лікувальних процедур. У ЛОК «Дружба»

дітям надаються лікувально-оздоровчі послуги: 1) мінеральна вода типу “Нафтуса”; 2) вітаміни; 3) фітотерапія; 4) ароматерапія; 5) натуральний мед; 6) киснева пінка; 7) фізкабінети; 8) низькочастотний комбінований тепловий стимулятор «Nuga Best»; 9) профілактичні і лікувальні масажі; 10) вібромасажер; 11) циркуляційний душ; 12) водолікувальна кафедра “МТ-ВК”; 13) бальнеологічна система МІТ-Вулкан; 14) соляна кімната, процедури в якій дозволяютьвилікувати недуги дихальних шляхів, зупинити патологічні процеси і поширення астми на початкових стадіях її розвитку, та ін; 15) ванни з хвойним екстрактом і морською сіллю. Ще одним, не менш відомим табором для дітей є лікувально-оздоровчий комплекс “Лімниця”, що у селі Вістова Калуського району Івано-Франківської області.

Невирішеною на сьогодні проблемою є те, що один із найперспективніших для оздоровлення дітей санаторій «Джерело Прикарпаття» (с. Новий Мізунь, Долинський р-н, Івано-Франківська обл.) не функціонує. Його унікальне джерело мінеральних вод «Горянка» – ефективний засіб лікування шлунково-кишкових захворювань. Отже, є свідчення недовикористання існуючих можливостей розвитку wellness туризму.

На наш погляд, слід популяризувати по всій Україні більш ніж 100-літній позитивний досвід національної скаутської організації Пласт. Перші пластові табори були створені на бойківських землях – таборіві оселі на Соколі (так називався потік; сама ж оселя розміщувалась на схилі горганської гори Сехліс) та у Підлютому (недалеко від Сокола) при підтримці митрополита Шептицького в 1924 році [2]. Відродження пластового таборування також відбулося на території Бойківщини – у 1993 році в Україні відбувається перша “Лісова Школа” і далі незмінно в урочищі Гнилий Потік поблизу смт. Славське на Львівщині [2]. У межах етнографічного району ефективно функціонують літні пластові табори: 1) Крайовий вишкільний табір (КВТ) (с. Ясень, Рожнятівський р-н, Івано-Франківська область), 2) «Вовча школа» (Державний історико-культурний заповідник «Густань», Львівська область), 3) Крайовий летунський табір «Чота Крилатих» (с. Луквиця, Богородчанського району, Івано-Франківської області); 4) лещатарський табір «ФЕСТ-2020» (с. Верхній Студений, Міжгірський р-н Закарпатської обл.); 5) веловишкіл «Колеса щастя» (с. Корчин, Сколівський р-н, Львівська обл.); 6) оселя “Магура” в Бескидах (власність станиці Болехів); 7) оселя “Левурда” (власність станиці Самбір); 8) в окремі роки функціонують літні пластові оселі в селах Осмолода, Грабівка та поблизу г. Яворина в Долинському районі. Табори також поділені за віковою категорією: для найменших пластунів віком 2-6 років, для пластунів віком 6-11 років та для дітей 11-18 років. Табори для найменший відбуваються спільно із батьками. Діти від 6-ти років проводять час у відпочинкових таборах під наглядом виховників. А для юнацтва від 11 до 18 років табори відбуваються на природі з наметами [1]. Отже, саме Бойківщина є осередком молодіжного патріотичного виховання, відпочинку і оздоровлення. Її досвід широко популяризується в інших регіонах держави.

Аналіз закордонного досвіду функціонування оздоровчих центрів засвідчує, що нашим установам слід: 1) підвищити якість обслуговування,

кваліфікацію персоналу та туристичну інфраструктуру; 2) орієнтуватися на емоційно-естетичні критерії сервісу; 3) враховувати різний рівень доходів туриста; 4) продумувати програму перебування до дрібниць.

Отже, діти можуть потребувати якісного та доступного профілактично-оздоровчого відпочинку, який на сьогоднішній день переважно представлений санаторіями, профілакторіями, таборами, спа-центрами та wellness-курортами. Бойківщина є регіоном, де є декілька центрів санаторно-курортного лікування, які цілком конкурентоспроможні на світовому рівні. Фінансова, інформаційна і організаційна підтримка держави мала б бути спрямована на підтримку декількох ядр дитячого оздоровчого туризму в межах Бойківщини на базі вже створеної у попередні роки інфраструктури, а досвід пластового скаутського руху додав би до цього відпочинку позитивного емоційного забарвлення.

Список використаних джерел:

1. Гринько О. На Львівщині близько тисячі дітей візьмуть участь у літніх пластових таборах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zaxid.net/na_lvivshhini_blizko_tisyachi_ditey_vizmut_uchast_u_litnih_plastovih_taborah_n_1458449
2. Історія пластового таборування: від перших таборів до сьогодні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.plast.org.ua/istoriya-plastovogo-taboruvannya-vid-pershyh-taboriv-sogodni/>
3. Курортні ресурси України / під ред. проф. М. В. Лободи. – К. : Укрпрофоздоровниця, Тамед, 1999. – 334 с.
4. Кучмий С.П. Розвиток SPA та WELLNESS в Україні / С.П. Кучмий // WELLNESS. - 2012. - №14. - С.22-24.
5. Мальська М. Туристичний бізнес: теорія та практика : навч. посіб. / М. Мальська, В. Худо. – К. : ЦНЛ, 2007. – 423 с.
6. Стежками Бойківського краю. Історико-літературний збірник . – Львів, 2003. – с. 130.
7. Сучасні тенденції розвитку «spa» і «wellness» туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://international-relations-tourism.karazin.ua/resources/21d6d811ba061fe07b6266655419c44a.pdf>
8. Ardell D. B., Real Wellness [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.wellnessverband.de/themen/wellness/donald_b_ardell_real_wellness.php
9. Health to Wellness: A Review of Wellness Models and Transitioning Back to Health by Michael D. Oliver [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/329258077_Health_to_Wellness_A_Review_of_Wellness_Models_and_Transitioning_Back_to_Health
10. High-Level Wellness, by Halbert L. Dunn [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.connectedandthriving.org/documents/DunnHLW.pdf>
11. Travis J. W. DR. WELLNESS [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.wellnessverband.de/themen/wellness/john_w_travis_wellness.php
12. Spa and wellness tourism as a spatially determined product of health resorts in Poland [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/260298358_Spa_and_wellness_tourism_as_a_spatially_determined_product_of_health_resorts_in_Poland